Taina Crucii - vestită în Vechiul Testament, împlinită în Noul Testament

Cateheze ortodoxe

Luni, 1 aprilie 2013

Cruce ridicată la împlinirea centenarului Bisericii „Sf. Silvestru“ din Capitală

Dincolo de faptul că este semnul distinctiv al creştinilor, Sfânta Cruce se cere asumată şi îndreptată ca „armă asupra diavolului“ (Taina Maslului, Tropar). Sfânta Cruce este însă „arma păcii“ (Acatist), făcându-se „scară până la cer“ pentru toţi cei care căutând „să locuiască împreună şi totdeauna cu cetele îngerilor“ (Acatist), intră în „pacea lui Dumnezeu care covârşeşte orice minte“ (Flp. 4, 17).

Pregătire aperceptivă

Dumnezeu, Care alege „pe cele slabe ale lumii, ca să le ruşineze pe cele tari“ (1 Co. 1, 27), a ales lemnul cel dispreţuit şi hulit spre a-l sfinţi cu Sângele Hristosului Său. Ridicând păcatul lumii (In. 1, 29) prin Trupul Său pironit pe Cruce, Mântuitorul îi cheamă pe toţi cei după chipul Său să-şi ia crucea şi să-I urmeze, pentru a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu. Cum vor putea însă să-şi ia crucea cei care n-au (re-)cunoscut-o în norul de mărturii (Evr. 12, 1) ale celor care au vestit că *prin Cruce a venit bucurie la toată lumea*?

Anunţarea temei

Aşadar, vom evidenţia cum taina Crucii a fost prefigurată şi prevestită în Vechiul Testament, cum s-a împlinit în Noul Testament şi cum îi apără şi îi întrarmează pe creştini.

Tratare

1. **Între pomul vieţii şi pomul cunoştinţei binelui şi răului.** Primele pagini ale Scripturii ne descoperă că Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul Său (Fc. 1, 27). Binecuvântându-i pe primii oameni, Dumnezeu i-a îndemnat să crească, să se înmulţească, să umple pământul şi să-l stăpânească. Ascultarea de cuvântul Creatorului le garanta oamenilor ajungerea la asemănarea cu Dumnezeu sau *viaţa din belşug* (In. 10, 10). Pentru aceasta în mijlocul Raiului se afla pomul vieţii. Însă neascultarea, prin mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului, i-a scos pe Adam şi Eva din Rai. Ispitit de diavol, omul a socotit c-ar putea ajunge la asemănarea cu Dumnezeu fără ajutorul Lui şi chiar încălcându-i voia. Astfel pomul (lemnul) cunoştinţei binelui şi răului a adus blestem asupra pământului (Fc. 3, 17). Marcat fiind de consecinţele atingerii acestui pom (lemn), omul a ajuns să dispreţuiască lemnul folosit pentru a provoca suferinţă şi să-l considere blestemat pe cel asupra căruia lemnul aduce suferinţa: „Blestemat este înaintea Domnului tot cel spânzurat pe lemn“ (Dt. 21, 23). Totodată, gândul la pomul vieţii l-a determinat pe om să înţeleagă că lemnul poate fi şi salvator, precum cel din care a construit Noe corabia, cel folosit la ridicarea cortului adunării, a chivotului legii şi a templului; concluzionând: „binecuvântat este lemnul care slujeşte la o trebuinţă binecuvântată“ (Înţ. Sol. 14, 7).

2. **Prefigurări ale Sfintei Cruci în Vechiul Testament.** După izgonirea din Rai, protopărinţilor li s-a promis că vor fi izbăviţi şi că, deşi şarpele care îi amăgise le va mai produce suferinţă, *înţepând călcâiul*, în cele din urmă, sămânţa femeii îi „va zdrobi capul“ (Fc. 3, 15). Aşadar urmaşii lui Adam şi ai Evei au de purtat o luptă cu sămânţa şarpelui; lupta presupune suferinţă, sacrificii şi jertfă; toţi urmaşii lui Adam şi ai Evei sunt chemaţi la această luptă, însă jertfa supremă a fost adusă o dată pentru totdeauna de Mântuitorul pe Cruce. Mai multe aspecte ale tainei Crucii sunt prefigurate în Vechiul Testament:

a. Crucea altar de jertfă: prefigurată de lemnele pentru jertfă puse de Avraam pe umerii lui Isaac (Fc. 22, 6), de altarele şi jertfele de la templu;

b. Crucea armă şi mijloc de salvare: prefigurată de toiagul lui Moise, cu care a făcut minuni (Fc. 4, 2-4), despicând apele Mării Roşii (Ieş. 14, 16-28), făcând să izvorască apă din stâncă (Ieş. 17, 1-7); şi de toiagul lui Aaron (Ieş. 7, 9-12) la atingerea căruia apele Nilului s-au prefăcut în sânge (Ieş. 7, 15-20) şi care a odrăslit (Nm. 17, 8-10); este prefigurată şi de ridicarea mâinilor lui Moise, care a asigurat biruinţa lui Israel împotriva amaleciţilor (Ieş. 17, 8-16); de însemnarea pe frunte cu litera T (tau) a celor credincioşi, pentru a-i deosebi de cei nelegiuiţi (Iez. 9, 4-6);

c. Crucea prefigurată ca altar de jertfă şi putere salvatoare în acelaşi timp: stâlpul pe care Moise a spânzurat şarpele de aramă în pustie, ca să scape pe cei muşcaţi de şerpii veninoşi (Nm. 21, 8-9);

d. Crucea semn de binecuvântare şi biruinţă: prefigurată de încrucişarea mâinilor patriarhului Iacov când îi binecuvântează pe Efraim şi pe Manase (Fc. 48, 13-14); şi de steagul înălţat peste neamuri, de care vorbeşte proorocul (Is. 62, 10).

3. **Împlinirea tainei Crucii prin jertfa Mântuitorului Hristos.** Deşi legea veche arată că lemnul prin care se face dreptate aduce binecuvântare, plinătatea binecuvântării o primeşte şi o transmite mai departe doar lemnul ales de Dumnezeu pentru a pironi pe el păcatul protopărinţilor, ridicând păcatul întregii lumi; lemnul prin care Noul Adam a biruit moartea şi ne-a redat putinţa de a deveni fii ai lui Dumnezeu; lemnul sfinţit prin sângele Mântuitorului Hristos ca nou pom al vieţii.

4. **Urmarea lui Hristos pe calea Crucii.** Jertfa Mântuitorului pe Cruce este unică şi îndestulătoare pentru ridicarea tuturor păcatelor lumii, deoarece Cel ce S-a răstignit este Fiul lui Dumnezeu întrupat. Sfântul Chiril al Ierusalimului evidenţiază sugestiv acest aspect: „Nu era atât de mare nelegiuirea păcătoşilor, pe cât de mare era dreptatea Celui Care a murit pentru noi“ (Cateheza XIII). Jertfa Mântuitorului ne-a redeschis Raiul cel închis după izgonirea lui Adam şi a Evei şi ne-a croit drum către pomul vieţii. Ajungerea însă la viaţa din belşug depinde de fiecare dintre noi, mai exact, de modul în care răspundem la chemarea Mântuitorului: „Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie“ (Mc. 8, 34).

Recapitulare

Taina Crucii se prelungeşte prin jertfa euharistică. Fiecare dintre cei aflaţi în căutarea vieţii din belşug este chemat să trăiască taina Crucii, purtându-şi crucea ca suferinţă şi nevoinţă, ca armă şi pavăză, ca

binecuvântare ce duce la biruinţă în suişul către Împărăţia nelumească a lui Hristos Care ne susţine permanent: „Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine pace să aveţi. În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea“ (In. 16, 33).

Asociere

Sfântul Evanghelist Ioan arată lămurit ce a prefigurat ridicarea şarpelui de aramă: „Şi după cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică“ (In. 3, 14-15). Iar Sfântul Ioan Gură de Aur explică: „Chipul şarpelui era taina Crucii! Dar care e taina Crucii?... Precum atunci şarpele de aramă, care nu muşca şi nu rănise pe nimeni, a fost spânzurat pe lemn pentru a reprezenta şerpii ce muşcau, tot aşa şi acum; precum toţi oamenii sunt vinovaţi de păcat, Iisus, Care e lipsit total de păcat, suferă pentru toţi. Acolo alţii muşcau şi altul era pus pe lemn. Aici alţii au păcătuit şi Cel fără de păcat este răstignit pe cruce“ (*Omilie despre şarpe*).

Generalizare

Prin Cruce se biruieşte diavolul: „Cel ce a amăgit pe strămoşul Adam prin lemn, prin Cruce se amăgeşte“ (Vecernia Înălţării Sfintei Cruci). Icoana ortodoxă a Învierii ni-L înfăţişează pe Hristos biruind iadul cu Crucea Sa pe care îi ridică pe Adam şi pe Eva; iadul se cutremură şi se recunoaşte învins: „simţurile-mi tulbură duhul şi mă silesc a lepăda din mine pe Adam şi pe cei din Adam, care îmi sunt daţi prin lemn; că lemnul pe ei iarăşi îi duce în rai“ (Utrenia Duminicii a III-a din Postul Mare).

Aplicare

Sfânta Cruce este *uşa tainelor* (Acatist). De aceea orice rugăciune o începem cu semnul sfintei cruci, de aceea o primim la Botez şi o purtăm la gât, iar după trecerea din această viaţă ne străjuieşte mormântul. Dar mai presus de toate aceste reprezentări materiale şi vizibile ale Sfintei Cruci, taina Crucii trebuie purtată în suflet, căci ea ne deschide raiul, şi de aceea îi strigăm: „Deschide, Cruce, porţile cerurilor celor ce te iubesc pe tine“ (Vecernia Duminicii a III-a din Postul Mare). **(Pr. lect. Alexandru, Gabriel Gherasim)**